AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI TƏHSİL NAZİRLİYİ

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT İQTİSAD UNİVERSİTETİ

«Beynəlxalq münasibətlər» kafedrası

Bakalavr hazırlığı üçün

DİPLOMATİK PROTOKOL VƏ ETİKET

fənninin

P R O Q R A M I

BAKI – 2010

Proqram Azərbaycan Dövlət İqtisad Universitetinin «Beynəlxalq münasibətlər» kafedrasında hazırlanmışdır.

Tərtibçi: **A.K.Eyyubov**

Redaktor: prof. **B.M.Abdullayev**

Rəyçilər: **dos.M.Q.Məmmədov**

doc. Z.R.Bayramov

Azərbaycan Respublikası Təhsil
Nazirliyi Elmi-metodiki Şurasının
"Sosial-siyasi elmlər" bölməsinin
08 iyul 2010 il tarixli iclasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir
(9 saylı protokol)

Proqram kursun məcmuəsi və tələbələr üçün əsas ədəbiyyat siyahısından ibarətdir. Proqram «Beynəlxalq münasibətlər» ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün tövsiyyə edilir.

KURSUN PREDMETİ: Rəsmi diplomatik davranışın universal beynəlxalq və milli qayda və ənənələri.

KURSUN MƏQSƏDİ: «Diplomatik protokol və etiket» mühazirələr kursu İqtisad Universitetinin «Beynəlxalq münasibətlər» ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr üçün iki semestr ərzində nəzərdə tutulub. Kursun məqsədi tələbələrin aşağıdakı bilikləri mənimsəmələrindən ibarətdir: diplomatik protokol və etiketin beynəlxalq və milli normativ-hüquqi bazası, onun formalaşması tarixi; diplomatik protokol və etiketin əsas prinsipləri və vəzifələri; diplomatik protokol və etiketin mahiyyətini əks etdirən əsas anlayış, termin və kateqoriyalar; diplomatik fəaliyyətin protokol təminatının xüsusiyyətləri; diplomatik etiketin əsas qayda və normalarının diplomatlar və iş adamlarının imicinin formalaşmasında rolu; diplomatik protokol və etiketin milli xüsusiyyətləri və s.

«Diplomatik protokol və etiket» kursu tələbələrdə müxtəlif təqdim və təmsiledici tədbirlərin keçirilməsi sxemlərini qurmaqda, xarici partyorların səfərlərinin təşkili proqramının tərtib edilməsinin, müxtəlif sənədlərin (dəvətlər, vizit kartları) tərtibatının ilkin vərdişlərini mənimsəmələrinə yardımçı olur.

I SEMESTR

Mövzu 1. Diplomatik protokola giriş.

Protokol, diplomatik protokol anlayışları. Diplomatik protokolun predmeti, əhəmiyyəti və prinsipləri. Diplomatik protokol tarixi, beynəlxalq və siyasi kateqoriya kimi. Qarşılıqlıq prinsipi.

Mövzu 2. Diplomatik protokol tarixindən

Qədim dövrdə diplomatik protokol. Səfirlik işi Bizansda, Venesiyada, Rusiya imperiyasında. Diplomatik protokolun beynəlxalq-hüquqi bazasının formalaşması. Vatikan, Fransanın diplomatik protokol normalarının formalaşmasına təsiri. 1815-ci ilin Vyana konqresi, 1818-ci ilin Aahen konqresi.

Mövzu 3. Diplomatik protokol normaları diplomatik nümayəndələrin fəaliyyətində

Diplomatik nümayəndənin təyinatı. Aqreman anlayışının mahiyyəti. Səfirin ilk vizitlərinin, etimadnamənin təqdim edilməsi və qəbulunun protokol xüsusiyyətləri. Səfirin ölkəni tərk etməsi və bununla bağlı protokol tədbirləri.

Mövzu 4. Diplomatik görüşlərin (vizitlərin) protokol xarakteristikası

Diplomatik vizitlərin əhəmiyyəti. Vizitlərin təsnifatı. Protokol vizitlər. Cavab protokol vizitləri. İşgüzar vizitlər. Vizitin uğurlu keçməsinin amilləri və onun protokol təminatı.

Mövzu 5. Xarici ölkələrdə baş vermiş hadisələrə protokol qaydaları ilə münasibət bildirmə

Beynəlxalq nəzakət normaları. Milli rəmzlərə ehtiram. Dövlət tədbirlərinin protokol təminatı. Milli bayram və matəm günlərində davranış normaları. Hərbi mərasimlər. Dini mərasimlərin protokol xüsusiyyətləri.

Mövzu 6. Yüksək və aşağı səviyyədə dövlət görüşlərinin (vizitlərinin) təşkilat-protokol təminatı

Beynəlxalq münasibətlərdə yüksək və aşağı səviyyəli dövlət görüşlərinin yeri və rolu. Vizitlərin təsnifatı və protokol xarakteristikası. Vizitlərin hazırlanması və keçirilməsi. Vizitin proqramı, onun hazırlanması. Nəqliyyatda əyləşdirmə qaydaları. Kortej. Avtomaşınlarda milli rəmzlərin yerləşdirilməsi qaydası.

Mövzu 7. Danışıqların hazırlanması və Keçirilməsinin protokol xüsusiyyətləri

Danışıqların hazırlanması və keçirilməsi qaydaları. Konfransların protokolu. Nümayəndə heyətlərinin beynəlxalq tədbirlərdə yerləşdirilməsi qaydaları.

Mövzu 8. Beynəlxalq təşkilatların protokolu

BMT-nin diplomatik protokolu. BMT protokolunun ən vacib funksiyaları. BMT-yə protokol vizitin qaydaları. Nümayəndə heyətlərinin iclaslarda yerləşdirilməsi qaydası. Beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətinin protokol təminatının xüsusiyyətləri.

Mövzu 9. Protokol xidmətin funksiyaları

Protokol xidmətin qarşısında duran məsələlər. Protokol xidmətin bölmələri. Diplomatik nümayəndəliklər bölməsinin fəaliyyəti. İnformasiya-izahat bölməsinin funksiyaları.

Mövzu 10. Azərbaycan Respublikasının diplomatik protokolunun formalaşması

Müstəqil Azərbaycan Respublikasının diplomatik sayəsində ilk addımları, Azərbaycanda əcnəbi nümayəndəliklərin və respublikamızın xaricdəki ilk diplomatik qurumlarının açılmasının protokol xüsusiyyətləri. Ölkə rəhbərliyinin diplomatik fəaliyyətin nizamlanması ilə bağlı sərəncamları, protokol fəaliyyətin qanunverici təminatının formalaşması.

II SEMESTR

I mövzu. Diplomatik etiketə giriş

Etiket anlayışının tərifi və növləri. Diplomatik etiket. Verbal etiket yaxud nitq mədəniyyəti. Mimika və jestlər. Etiket proksemikası. Etiket atributları.

Mövzu 2. Diplomatik etiket tarixindən

Etiket normaları qədim dövrdə. Qədim Şərq və Qədim Qərb davranış qaydalarının özəllikləri. Orta əsrlərin ünsiyyət etiketi. Geyim feodal təbəqələşmənin rəmzi kimi. XIX-cu əsrin burjua etiketi.

Mövzu 3. Diplomatik etiket və ünsiyyət mədəniyyəti

Etiket və nitq. Nitq etiketi. Qeyri-verbal ünsiyyətin etiketi. Diplomatik etiket normaları görüşlər zamanı. Salamlaşma və təqdimat etiketi. Rəsmi əlaqələr zamanı etiket normaları. Telefon danışıqlarının etiketi. Elektron ünsiyyətin etiketi.

Mövzu 4. Etiket atributikası

Vizit kartının diplomatik əlaqələrdə rolu. Vizit kartlarının təsnifatı. Vizit kartlarının tərtibat qaydaları. Hədiyyə verməyin etiket normaları. Suvenirlərin tərtibat qaydası.

Mövzu 5. Diplomatın, rəsmi şəxsin xarici görünüşü

Xarici görünüş anlayışı, onun formalaşması. Xarici görünüşün diplomatik fəaliyyətdə rolu. Rəsmi kişi və qadın geyim növləri. Milli geyimlər diplomatik praktikada. Aksessuarların seçim qaydası.

Mövzu 6. Xidməti münasibətlərin etiketi

Xidməti münasibətlər və onların əhəmiyyəti. Xidməti böyüklük. Rəhbərlik və tabe olan işçilərin münasibətlərinin etiketi. Həmkarlar arasında davranışın

etiket münasibətləri. Diplomatın xidməti etiketi. İş kabinetinin, masasının düzülüşü.

Mövzu 7. Diplomatik qəbullar

Diplomatik qəbulların beynəlxalq münasibətlərdə yeri və rolu. Diplomatik qəbulların təsnifatı. Diplomatik qəbulların hazırlanması və keçirilməsi metodları. Dəvətnamələrin hazırlanması və göndərilməsi. Diplomatik qəbullarda yerləşdirmə sxemləri və qaydaları. Diplomatik ziyafət etiketi. Qəbul sahibləri və qonaqlarının davranış qaydaları.

Mövzu 8. Diplomatik etiketin milli xüsusiyyətləri

Müxtəlif xalqların işgüzar ünsiyyət xüsusiyyətləri. Avropa ölkələrində etiket normalarının özəllikləri. Asiya xalqlarında partnyorla ünsiyyət qaydaları. Müxtəlif ölkələrin etiket normalarının özünəməxsus elementləri.

Ədəbiyyat

1. Azərbaycan Parlamenti və beynəlxalq təşkilatlar. Bakı, 2004;
2. Həsənov Ə. M. Müasir beynəlxalq münasibətlər və Azərbaycanın xarici siyasəti. Bakı, 2005;
3. Quliyev M. Diplomatiya tarixinin bəzi məsələləri. – Bakı, 2000;
4. Məmmədov. A. Diplomatik lüğət. – Bakı, 2001;
5. Sadıxov F. Diplomatiya və diplomatik xidmət. – Bakı, 1993;
6. Афанасьев И.А. Деловой этикет. – К., 2000;
7. Борунков А.Ф. Дипломатический протокол в России. М., 1999;
8. Виноградов В.М. Дипломатия: люди и события. М., 1998.
9. Виноградов В.М. Эпизоды из дипломатической практики. – М., 1993;
10. Вуд Дж. Серре Ж. Дипломатический церемониал и протокол. М., 1976;
11. Дипломатический словарь. В 3-х тт. М.:Наука, 1984-1986.
12. Зорин В.А. Основы дипломатической службю М.: Международные отношения, 1977;
13. Зыков Г.С., Короленко А.С. Основы дипломатического протокола. М., 1972;
14. Исии К. Дипломатические комментарии. М., 1942.
15. Кинцанс В.П. Дипломатический протокол. Рига, 1992;
16. Киссинджер Г. Дипломатия. – М., 1997;
17. Краткий справочник по этикету. – К, 1992;
18. Леонов Н.С. Информационно-аналитическая работа в загранучреждениях. – М., 1996;
19. Лойко Л. Основы дипломатии и дипломатической службы. Минск, 2001;
20. Мамедализаде Ч. Основы дипломатической службы и дипломатического протокола. –Баку, 2001;

21. Максименко О.И. Энциклопедия этикета. – М., 2001;
22. Молочков Ф.Ф. Дипломатический протокол и дипломатическая практика. М., 1979;
23. Никифоров Д.С., Борунков А.Ф. Дипломатический протокол в СССР: Принципы, нормы, практика. М., 1985;
24. Попов В.И. Современная дипломатия. – М.: Международные отношения, 2004.
25. Правила хорошего тона: 240 кратких рекомендаций. – К., 1993.
26. Правила процедуры в международной дипломатии. – М., 1986;
27. Парбо В. Лексикон хороших манер. – Таллинн, 1991;
28. Пиз А. Язык телодвижений. Как читать мысли по их жестам.- Нижний Новгород, 1992;
29. Пересыпкин. М.: Международные отношения, М., 1988;
30. Руденко Г.М. Основы дипломатического протокола. Киев, 1996;
31. Садыхов Ф. Дипломатическая служба Азербайджана: политические приоритеты, этапы формирования. – Баку, 2004;
32. Сатоу Э. Руководство по дипломатической практике. М., 1961;
33. Семенов В.Л. Практика дипломатического протокола и этикета. – М., 2002;
34. Серре Ж. Дипломатический протокол. – М., 1961.
35. Соловьев Э.Я. Современный этикет и деловой протокол. – М., 1999;
36. Улахович В.Е. Протокол и этикет в современной дипломатии.-Минск. 2005;
37. Фельтхэм Р.Дж. Настольная книга дипломата. Минск, 2001;
38. Холопова Т.И., Лебедева М.М. Протокол и этикет для деловых людей. – М., 1997;
39. Честара Дж. Деловой этикет. – М., 1999;

40. Шевченко В.Н, Некоторые вопросы протокольной практики. – М., 1997
41. Этикет от А. до Я. – Минск, 1999.
42. Юрьев Ю.М. Разговор о важном. Этикет на каждый день. – М., 1979.